

Ministerstvo kultury ČR

Maltézské nám. 471/1

118 11 PRAHA 1

V Pardubicích dne 21. 5. 2026

Věc: Podnět na prohlášení stavby za nemovitou kulturní památku.

Stavba: Pivovar Pardubice, Palackého třída čp. 250, 530 02 Pardubice

Místo: Pardubický kraj, okres Pardubice, obec Pardubice, katastrální území Pardubice, st. parc. č. 385/1, zastavěná plocha a nádvoří, výměra 824 m², LV č. 76923, stavba s čp. 250, stavba pro administrativu, a st. parc. č. 385/14, zastavěná plocha a nádvoří, výměra 1372 m², LV č. 76923, stavba bez č.p. a č.ev., stavba pro výrobu a skladování

Vlastník stavby na st. parc. č. 385/1 a 385/14: NOKERA Invest s.r.o., IČ: 29142261, Rybná 682/14, 110 00 Praha 1, Staré Město

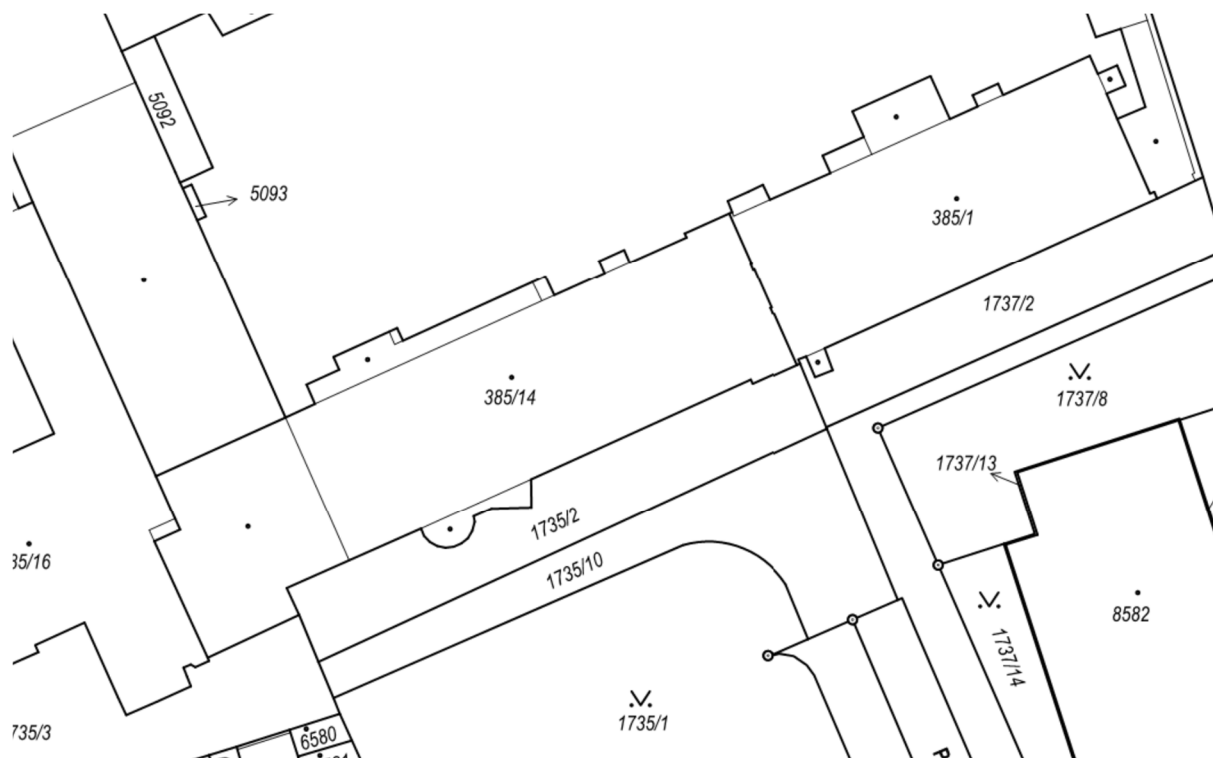
Navrhovatel na prohlášení za kulturní památku: statutární město Pardubice, IČ: 00274046, Magistrát města Pardubice, odbor rozvoje a strategie, Pernštýnské nám. 1, 530 21 Pardubice

Výřezy z katastrální mapy, zdroj: <https://nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>

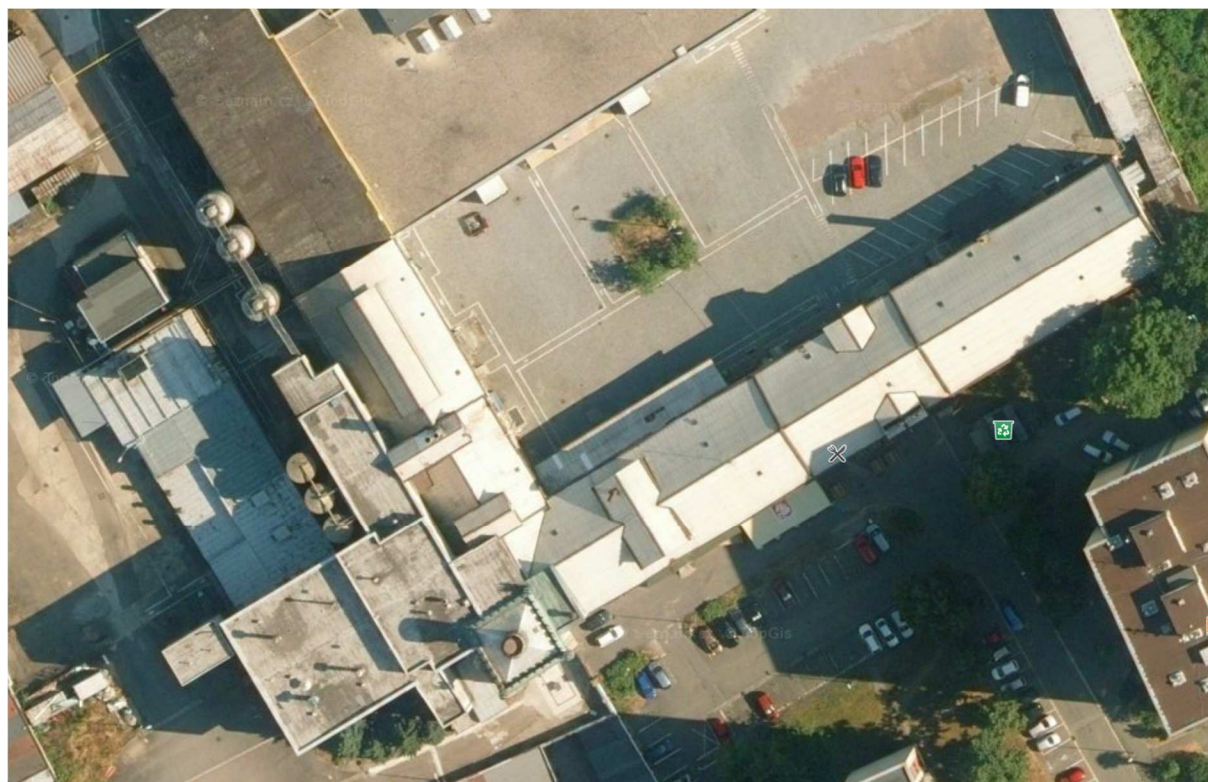
Situace širších vztahů

Katastrální mapa

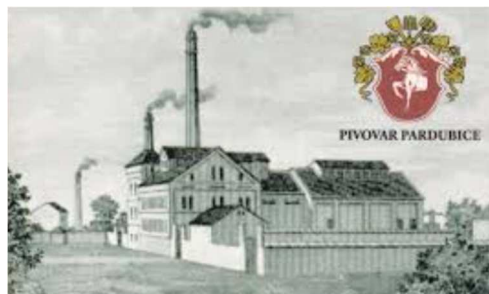

Výřez z letecké mapy, zdroj: <https://mapy.com/cs/>

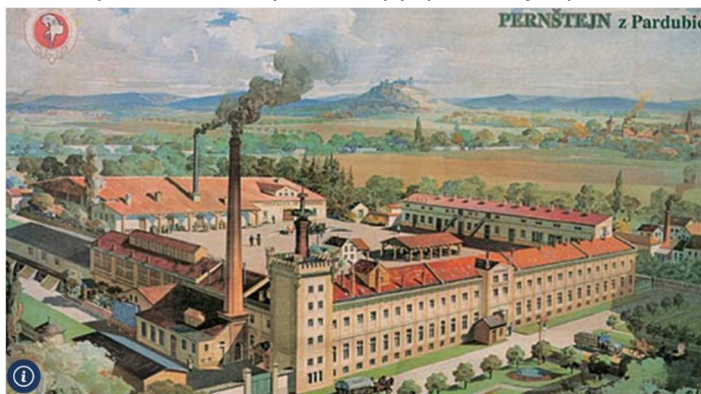
Všeobecně z historie:

V Pardubicích se pivo vařilo již zřejmě od 14. století, v roce 1491 zakoupil město Vilém z Pernštejna, který si jej vyvolil za centrum velkého panství a začal na počátku 16. století rozvíjet v Pardubicích pivovarnictví.

S rozvojem průmyslové výroby v 19. století se stal středověký systém právovárečnictví anachronismem, proto se v této době pardubičtí podnikatelé rozhodli založit novou společnost Akciový pivovar v Pardubicích. Ministerstvo vnitra 9. 1. 1871 odmítlo dát k ustavení souhlas, požadovalo prohlášení všech věřitelů právovárečných domů s převodem. Přesto sdružení do dubna 1871 získalo za 834 akcií částku 166 000 zlatých. Dne

29. 1. 1871 se sešlo komitě a rozhodlo, že bude postaven „nový, velkolepý, parostrojní pivovar“. Za vedení starosty Karla Černíka bylo ustaveno dvacetičlenné zakládající sdružení „Akciové společnosti pivovaru právovárečného měšťanstva v Pardubicích“. Společnost vypsala 1000 akcií po 200 zlatých, každému vlastníku právovárečného domu nabízelo za převod starého práva jednu akcii.

Dne 20. 6. 1871 byla zvolena první správní rada, která ze 17 kandidátů vybrala sládku František Chodounského z Protivína. Správní rada zadala stavbu mladoboleslavskému staviteli Štěpánkovi a vybavení strojním zařízením byly zadány firmě Moback a Fritze Praha. Výstavba byla dokončena dne 1. 4. 1872, tedy za necelý rok nákladem 272.305 zlatých 67 krejcarů. Dne 6. 4. 1872 byl pivovar vysvěcen děkanem Janem Chmelíkem a dne 8. 4. 1872 se začalo vařit pivo. První výstav byl dne 25. 6. 1872 a v tomto roce bylo prodáno asi 6.000 hl piva.

Pivovar se od počátku potýkal s finančními problémy vlivem riskantního postupu, proto Občanská záložna půjčila společnosti 195.000 zlatých. Teprve 19. 10. 1873 se ustavila Akciová společnost pivovaru v Pardubicích, která již s právovárečnický nepočítala. Od roku 1879 pivovar prosperoval a byl postupně modernizován.

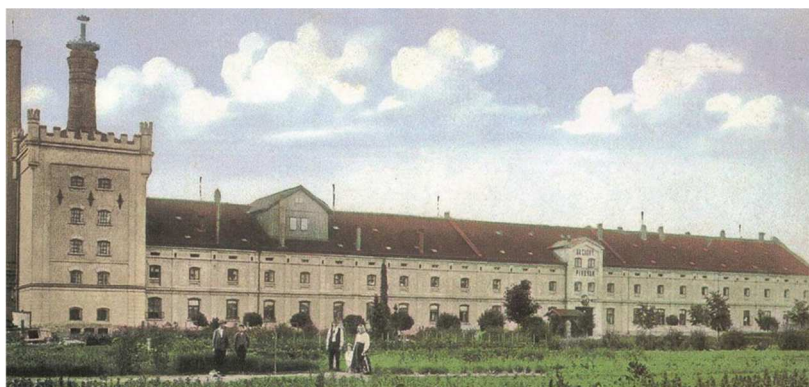
Dne 1. 10. 1889 nastoupil nový sládek Antonín Šimonek, který je tvůrcem pardubického 19° Portera. Jeho výroba začala v březnu 1890, dále se také vařil tmavý ležák Malvaz 12°.

Dne 17. 10. 1900 pivovar vyhořel, byla zničena čelní budova, zásoby ječmen, sladu i chmele, škody byly odhadnuta na 600.000,- K. Valná hromada akcionářů dne 16. 12. 1900 zhodnotila škody, schválila urychlenou nápravu škod po požáru. V listopadu 1900 se znovu začalo vařit pivo. Od těch dob se pivovar opětovně postupně modernizoval a s výjimkou I. světové války zvyšoval výstav piva.

Ve 20. letech 20. století došlo v pivovaru k významným změnám v investiční politice, jelikož byly zakoupeny chladicí kompresory, automatická myčka sudů a upraven dvůr a okolí pivovaru.

Ve 30. letech 20. století pivovar mimo jiné exportoval do Francie a v roce 1931 byl místem konání Pivovarsko-sladařského sjezdu při příležitosti 60 let existence pivovaru.

V roce 1945 byl pivovar převeden do národní správy a dále vyhláškou ministryně

výživy ze dne 3. 7. 1948 o znárodnění některých průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském podle ust. § 1 odst. 3 zákona č. 115/1948 Sb., ze dne 28. 4. 1948, o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském byl zpětně ke dni 1. 1. 1948 znárodněn „Akciový pivovar v Pardubicích“. Roku 1949 byl pivovar začleněn pod Východočeské pivovary, národní podnik Hradec Králové, pivovar Pardubice.

Roku 1954 byla obnovena výroba pardubického 19° piva „Porter“, u nás nejsilnějšího, jehož výroba byla přerušena v r. 1940. Dne 19. 9. 1954 se uskutečnila ochutnávka první várky piva Porter.

Od 1. 7. 1956 byla zahájena výroba speciálního světlého 14° piva „Primát“.

Do roku 1960 byl pardubický pivovar místem podnikového ředitelství i pro ostatní pivovary Lanškroun, Česká Třebová, Choceň, Polička, Hlinsko, Golčův Jeníkov a Tupaďly. Organizačně od roku 1960 podléhal pod Východočeské pivovary v Hradci Králové až do svého osamostatnění ke dni 1. 1. 1993, kdy se stal znovu akciovou společností.

Pivovar s Jednotou Pardubice dne 13. 8. 1966 uspořádal na nádvoří slavnost k 95. výročí založení pivovaru.

V dubnu 1983 byly uvedeny do provozu záběhové zkoušky plničky lahví Rotus 60, prototyp Chotěbořských strojů na 24 tisíc lahví/hod. V 80. letech 20. stol. vyráběl pivovar 5 druhů pív a 2 druhy nealkoholických pív PITO a DIAPITO s exportem i do SSSR.

Dne 1. 10. 1987 byla otevřena prodejna lahvového i sudového piva (30 a 50 l). V tomto roce proběhla rekonstrukce a modernizace varny se zvýšením kapacity výroby na 500.000 hl/rok. Po další rekonstrukci v r. 1989 byla opět zvýšena výrobní kapacita.

V roce 1989 byla postavena nová varna, která byla poprvé v českých zemích řízena výpočetní technikou. V roce 1992 byla zahájena výstavba cylindrokónických tanků s uvedením do provozu v srpnu 1993. Na to navazovala výstavba nové stáčecí linky pro výrobu piva s dlouhou trvanlivostí a montáž moderní filtrace se stabilizací v roce 1993 (dne 28. 5. 1993 poprvé stočeno černé 12° pivo).

Ve dnech 25. - 27. 10. 1993 se v Pardubicích konaly první Pivovarsko-sladařské dny. Na Pernštýnském nám. pivovar dne 10. 6. 2006 uspořádal oslavu ke 135. výročí založení pivovaru a současně na trh uvedl nové pivo 13° ležák Arnošt z Pardubic.

Dne 1. 1. 1993 byl pivovar převeden na akciovou společnost Pivovar Pardubice, a.s., která se 8. 6. 2006 přejmenovala na Pivovar Pernštejn, a.s., a poté dne 16. 7. 2010 na Pardubický pivovar, a.s. V roce 2019 zakoupily většinový podíl pivovaru Pivovary Staropramen. V roce 2022 pivovar oznámil, že ke dni 31. 3. 2023 ukončí produkci a výroba vybraných značek piva se přesunula do Ostravy. Ke konci března 2023 produkce v pivovaru skončila.

Volně byly využity tyto zdroje:

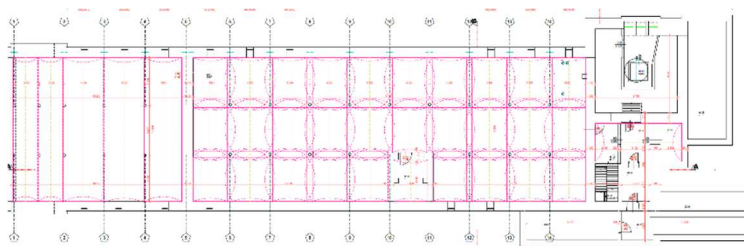
- Vlastivědná abeceda Dr. Pavla Theina, Pivovar akciový. Dr. P. Thein, ZKPP 17/1977
- Parpedie Klubu přátel Pardubicka
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pardubick%C3%BD_pivovar

Vyhodnocení podnětu:

Stavba:

Jedná se o jednu z posledních historických industriálních staveb v Pardubicích (stále zachovány Kávoviny a staré vlakové nádraží ve špatném stavu). Ze stavebně technického pohledu lze konstatovat, že je hlavní průčelní budova pivovaru prozatímně v ucházejícím stavu a vzhledem k tomu je nutné jej pro budoucí generace zachovat.

Stavba obsahuje bývalé konstrukce 1. PP (viz půdorys z pasportu vpravo), tj. valené klenby na zdobných litinových sloupech, svislé konstrukce převážně původní se zastropením plochou klenbou se zrcátkem na ocelových nosnících (přelom 19. a 20. století), krovová konstrukce částečně původní z větší části z r. 1900, zakrytí krovu pálenou taškovou skládanou krytinou.

Dále je hodnotná část „věže“ pivovaru s komínem pro její architektonické ztvárnění.

Městotvorné prvky urbanistických a architektonických děl kulturního dědictví, historického, uměleckého a stavebně technického charakteru nemohou být neuvážlivě rušeny a nahrazovány novou zástavbou s jiným charakterem výstavby, a především urbanismu a architektury.

Historické konstrukce lze renovovat a následně prezentovat veřejnosti i při použití nových technologií, postupů a architektonického ztvárnění.

Historie:

Předmětná stavba je jediným dokladem o vývoji pivovarnictví v Pardubicích s vykresleným postupným stavebně historickým vývojem a rozvojem nových technologií.

Vliv pivovaru:

Původní průmyslová zóna s lihovarem, pivovarem a továrnou mlýnských strojů v daném území byly neoddělitelně spjaty s charakterem území v blízkosti starého a nového nádraží (kompletně uvedeno do provozu v r. 1958).

.....

Bc. Jan Nadrchal

primátor města

Přílohy:

- Fotodokumentace
- Pasport stavby